

UČINAK I UTICAJ SAVJETODAVNOG VIJEĆA ZA ZAJEDNICE

2015-2016

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission in Kosovo

UČINAK I UTICAJ
SAVJETODAVNOG
**VIJEĆA ZA
ZAJEDNICE**

2015-2016

SADRŽAJ

SPISAK SKRAĆENICA.....	4
IZVRŠNI REZIME.....	5
1. UVOD.....	6
1.1 Metodologija.....	6
2. PRAVNI OKVIR.....	7
3. SASTAV	7
4. UČINAK I UTICAJ RADA SVZ–a	9
4.1 Komunikacija sa zajednicama.....	9
4.1.1 Nivoi svijesti SVZ–a i njegovih članova.....	9
4.1.2 Procjena rada SVZ–a	11
4.2 SVZ kao veza između zajednica i kosovskih institucija	12
4.2.1 Institucije sa stalnim članstvom u SVZ	12
4.2.2 Kako institucije reaguju na preporuke SVZ–a.....	13
4.3 Komentari o zakonodavnim i političkim inicijativama	14
4.4 Prepreke pri poboljšanju funkcionisanja, snage i uticaja SVZ–a	15
4.4.1 Stavovi predstavnika zajednica u SVZ	15
4.4.2 Stavovi stalnih članova koji predstavljaju institucije u SVZ.....	16
5. ZAKLJUČCI.....	17
6. PREPORUKE.....	17
Aneks 1. Preporuke upućene institucijama.....	19

SPISAK SKRAĆENICA

SK	Skupština Kosova
OZ	Odbor za zajednice
SVZ	Savjetodavno vijeće za zajednice
OPZ	Udruženje/organizacija za predstavljanje zajednice
OPIZP	Odbor za prava i interese zajednica i povratak
MZP	Ministarstvo za zajednice i povratak
KPZ	Ured za pitanja zajednica
OSCE	Organizacija za sigurnost i saradnju u Evropi
RTK	Radio Televizija Kosovo

IZVRŠNI REZIME

Savjetodavno vijeće za zajednice je tijelo osnovano pod nadležnošću Predsjednika, kako bi se obezbijedio forum za redovnu razmjenu između zajednica i institucija. Njegovo pravilno funkcionisanje je od ključnog značaja za osiguravanje da institucije razmatraju i artikulišu stavove zajednica i njihovih članova u odnosu na zakonodavstvo, javne politike i programe od posebnog značaja.

Glavni cilj ovog izvještaja je procjena usklađenosti Savjetodavnog vijeća za zajednice sa pravnim okvirom koji reguliše njegov rad i ključne funkcije, kao i da identifikuje i istakne sve nedostatke ili prepreke koje treba prevazići kako bi ovaj mehanizam bio što efikasniji u povećanju učešća zajednica u odlučivanju. Ono daje kratku ocjenu dvije osnovne uloge Savjetodavnog vijeća za zajednice: pružiti vezu između zajednica i kosovskih institucija; i preispitati nacрте zakona i politike prije nego što ih vlada usvoji i obezbijediti da su stavovi zajednica uzeti u obzir. Izvještaj ocjenjuje ova dva aspekta SVZ-a za period januar 2015–decembar 2016. godine, koji obuhvata dijelove mandata dva sastava SVZ-a (avgust 2014 – septembar 2016. i septembar 2016. – septembar 2018. godine).

U izvještaju se navodi da je tokom perioda izvještavanja postignut napredak u nekoliko pitanja. Konkretno, izvještaj pokazuje poboljšanja u učešću članova SVZ-a na redovnim sastancima SVZ-a, komunikacija između članova SVZ-a i Sekretarijata SVZ-a, kao i međuinstitucionalne komunikacije, posebno sa Uredom predsjednika, kao i razmjena informacija među članovima SVZ-a. Međutim, u izvještaju se takođe naglašavaju neki od izazova sa kojima se SVZ suočava u procjenjenom periodu. Što se tiče veza između CCC i zajednica koje predstavljaju njegovi članovi, nalazi ovog istraživanja su da su nivoi svijesti među predstavnicima zajednice na opštinskom nivou uglavnom niski. Ovi niski nivoi svijesti ukazuju na nedostatak adekvatnog informisanja od strane CCC-a i redovne konsultacije sa zajednicama u vezi sa zakonodavstvom, javnom politikom i programima od značaja za zajednice. Što se tiče odnosa između SVZ-a i zajednica koje njegovi članovi zastupaju, nalazi ovog istraživanja pokazuju da je nivo svjesnosti među zastupnicima zajednica na lokalnom nivou uopšteno nizak. Ovi niski nivoi svjesnosti ukazuju na nedostatak odgovarajućeg informisanja od strane SVZ-a i redovnih konsultacija sa zajednicama u vezi sa zakonodavstvom, javnom politikom i programima od značaja za zajednice. Što se tiče procjene odnosa između SVZ-a i kosovskih institucija, pitanja koja se odnose na imenovanje i učešće članova koji zastupaju institucije koje imaju stalno članstvo u SVZ utiču na svjesnost i uticaj SVZ-a u ovim institucijama. SVZ se redovno sastajalo u izvještajnom periodu, pregledalo je većinu nacрта zakona koje je primilo, i uputilo je preporuke u vezi sa pravima zajednica za 18 centralnih i opštinskih institucija. Međutim, podaci istraživanja pokazuju da je njegov uticaj tokom ovog vremenskog perioda bio ograničen. Zbog toga OSCE poziva SVZ da sprovodi redovne i proširene kampanje i savjetodavne aktivnosti sa zajednicama, kako bi se poboljšali nivoi svjesnosti o ovom važnom mehanizmu na centralnom nivou i kako bi se ojačao uticaj SVZ-a; Sekretarijat SVZ-a se poziva da pruži neophodne izgradnje kapaciteta za članove SVZ-a, posebno u pogledu preduzimanja osnovne dužnosti za komentiranje nacрта zakona; i Ured predsjednika da obezbijedi da budžet SVZ-a bude odgovarajući kako bi se preduzele sve mandatne dužnosti.

Osim toga, OSCE poziva institucije da na vrijeme ispune svoje zakonske obaveze u pogledu odgovora i adresiranja preporuka koje je dalo SVZ. Dalje, OSCE podstiče institucije koje imaju stalno članstvo u SVZ-u, da imenuju zastupnike koji će redovno prisustvovati sastancima SVZ-a i koji će pružati jaku vezu između SVZ-a i njihove odgovarajuće institucije. OSCE ostaje posvijećena pružanju podrške SVZ-u u borbi protiv izazova sa kojima se suočava, kao i podizanju kapaciteta njegovih članova o specifičnim pitanjima koja su naglašena u izvještaju.¹

¹ Tokom 2014 -2017. Godine, OSCE je podržala SVZ sprovodeći razne okrugle stolove i sastanke koji su sprovedeni zajedno sa institucijama centralnog i lokalnog nivoa o pitanjima kao što su korišćenje jezika, učešće u donošenju odluka i vještine pri izradi

1. UVOD

Savjetodavno vijeće za zajednice (SVZ) je mehanizam centralnog nivoa koji je kreiran 2008. godine (ali je započeo sa radom u 2009. godini), kako bi funkcionisao kao ključna veza između zajednica i kosovske vlade, kao i relevantnih institucija. Sastoji se prvenstveno od članova/zastupnika svih nealbanskih zajednica na Kosovu, ali takođe uključuje i zastupnike odabranih institucija na centralnom nivou, koji imaju mandat da se bave pitanjima od posebnog interesa za zajednice. Kao takva, Misija OSCE-a na Kosovu redovno prati rad SVZ-a, od njegovog osnivanja (naročito prisustvom plenarnim sjednicama i sastancima radnih grupa).

Glavni cilj ovog izvještaja je procjena usklađenosti SVZ-a sa pravnim okvirom koji reguliše njegov rad i ključne funkcije, kao i identifikacija i naglašavanje svih nedostataka ili prepreka koje treba prevazići kako bi ovaj mehanizam bio što efikasniji, i povećanje učesća zajednica u donošenju odluka. Ovaj izvještaj ocjenjuje sastav, učinak i uticaj SVZ-a u periodu od 1. januara 2015. do 31. decembra 2016. Ovaj izvještajni period obuhvata dva sastava SVZ-a: avgust 2014 – septembar 2016. i septembar 2016. – septembar 2018.² Kao takav, veći dio perioda izvještavanja (januar 2015. – septembar 2016.) ocjenjuje prethodni sastav SVZ-a, gdje se samo u posljednjem tromjesečju 2016. godine procjenjuje trenutni sastav.

Procjena se usredsređuje na dvije funkcije koje su izričito naglašene u Ustavu: npr. prvo obezbijediti vezu između zajednica i kosovskih institucija (koja će se procijeniti u ovom izvještaju u smislu nivoa komunikacije između SVZ-a i zajednica kojih ona zastupa, kao i između SVZ-a i kosovskih institucija); a zatim preispitati nacрте zakona i politika prije nego ih vlada usvoji, i osigurati da su stavovi zajednica uzeti u obzir.³

1.1 Metodologija

Podaci za ovu procjenu dobijeni su preko kvalitativnih upitnika sa sadašnjim i bivšim članovima SVZ-a⁴, kao i sa zastupnicima Sekretarijata SVZ-a, koji su sprovedeni u maju i junu 2017. Istraživački tim je takođe intervjuisao devet zastupnika organizacije za predstavljanje zajednice (OPZ)⁵ akreditovanih u Uredu predsjednika, kao i ključne aktere SVZ-a, kao što su bivši i sadašnji predsjedavajući SVZ-a, predstavnici institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ, kao i predsjedavajući Odbora za prava i interese zajednica i povratak (OPIZP),⁶ takođe sprovedeni u maju i junu 2017.⁷ Dodatni upitnik sa informacijama dobijenim od predstavnika OZ-a popunili su terenski timovi OSCE-a, u maju 2017. godine, u svih 34 opština u kojima zajednice u brojčanoj manjini imaju zastupnika u odborima za

zakona. OSCE je 2017. godine podržala CCC pri organizaciji dva sastanka o rješavanju nedostataka i praznina identifikovanih u komunikaciji i saradnji između SVZ-a i lokalnih mehanizama za zastupljenost zajednica. Preporuke sa ovih sastanaka pružile su konkretne predloge za poboljšanje upućivanja opštinskih pitanja u SVZ i za jačanje zagovaranja.

² Prema članu 12.8 Zakona o zaštiti i promovisanju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu, članovi SVZ-a se imenuju na mandat od dvije godine, vidi bilješku 9

³ Član 60 Ustava opisuje mandat SVZ-a na sljedeći način: "(1) obezbjeđuje mehanizam za redovnu razmjenu između zajednica i Vlade Kosova; (2) pruža zajednicama mogućnost da u ranoj fazi podnesu komentare o zakonodavnim ili političkim inicijativama koje bi Vlada mogla da pripremi, da predlože takve inicijative i da nastoje da svoje stavove uključe u relevantne projekte i programe; (3) ima druge odgovornosti i funkcije koje su predviđene u skladu sa zakonom".

⁴ Jedna za svaku zajednicu predstavljena u SVZ-u, kao i predsjedavajući za oba sastava. (avgust 2014 - septembar 2016 i septembar 2016 - septembar 2018).

⁵ Da bi postali akreditovana organizacija za predstavljanje zajednice (OPZ), nevladina udruženja ili organizacije (NVO) moraju se ispuniti uslovi navedeni u članu 7 Statuta SVZ-a (vidi bilješku 10), uključujući dokazivanje da: predstavlja jednu zajednicu (ili koaliciju zajednica u zajedničkoj zastupljenosti), da je registrovana nevladina organizacija prema važećem zakonu i da može pokazati rezultate rada u korist zajednice koju želi da zastupa. Spisak akreditovanih (OPZ) koje treba intervjuisati izabran je u konsultaciji sa Sekretarijatom SVZ-a, kao i sa terenskim timovima OSCE-a. U svrhu ovog izvještaja, OSCE je intervjuisao jednu OPZ po zajednici.

⁶ Odbor za prava i interese zajednica i povratak (OPIZP) je stalni odbor u Skupštini Kosova. Njegova uloga je da obezbijedi da Skupština adekvatno adresira prava i interese zajednica, kako je navedeno u članu 78 Ustava (vidi bilješku 8).

⁷ Nije bilo akreditovanih udruženja/organizacija za predstavljanje zajednica koje predstavljaju kosovsku Aškalijsku zajednicu niti za prethodne niti za sadašnje sastave SVZ-a. Pored toga, predstavnici jedine dvije organizacije koje predstavljaju zajednicu kosovskih Hrvata već su intervjuisani u svojim kapacitetima kao predstavnici SVZ-a i stoga nisu uključeni u ovom pogledu prikupljanja podataka.

zajednice (OZ).⁸ Svaka institucija kojoj je SVZ podnio preporuke tokom izvještajnog perioda je takođe kontaktirana, a istraživanje je sprovedeno sa relevantnim kontaktom u svakoj instituciji u julu 2017. godine. Sekundarni podaci za rad SVZ–a tokom izvještajnog perioda takođe su izvučeni iz analize godišnjih izvještaja SVZ–a, odgovarajućih radnih planova i drugih publikacija i izvještaja SVZ–a.

2. PRAVNI OKVIR

Osnivanje Savjetodavnog vijeća za zajednice zagantovano je Ustavom⁹, kao i Zakonom o zaštiti i unapređenju prava zajednica i njihovih pripadnika (u daljem tekstu: Zakon)¹⁰. Dodatni detalji o sastavu, akreditaciji organizacija zajednica koje imenuju članove, i funkcije SVZ–a mogu se naći u njegovom statutu.¹¹ Budžet za SVZ je u sklopu budžeta Ureda predsjednika, a član 26 Statuta opisuje specifične funkcije SVZ–a koje bi trebalo pokriti ovim budžetom.¹² CCC se takođe može ocijeniti u smislu poštivanja međunarodnih okvira u pogledu prava na učešće u javnom životu, kako je izrađeno u okviru Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina,¹³ a posebno Tematskog komentara Savjetodavnog komiteta o efektivnom učešću osoba koje pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i ekonomskom životu i javnim poslovima¹⁴, i u okviru nediskriminacije i jednakog pristupa javnim službama u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima¹⁵. Oba međunarodna dokumenta o ljudskim pravima direktno se primjenjuju na Kosovo.¹⁶

3. SASTAV

Prema uslovima navedenim u Zakonu, trebalo bi biti 23 članova koji predstavljaju zajednice u brojčanoj manjini¹⁷, kao i predstavnici iz određenih institucija na centralnom nivou (više detalja je dato u odeljku 4.2 u nastavku o ovim institucijama.) SVZ nema zastupnike zajednice kosovskih

⁸ Odbori za zajednice su opštinski mehanizmi koji imaju mandat da obezbjede poštivanje prava i interesa zajednica kroz pregled i pružanje preporuka o opštinskim politikama i akcijama. OZ su uglavnom sastavljeni od predstavnika zajednica koje žive u opštini. Za prikupljanje podataka intervjuisano je do četiri predstavnika koji zastupaju najveće zajednice u brojčanim manjinama u opštini; dvije žene i dva muškarca po opštini gdje je to moguće. S obzirom da sastav SVZ-a uključuje samo zajednice u brojčanoj manjini širom Kosova, u SVZ-u nema predstavnika zajednice kosovskih Albanaca. Dakle, nijedan predstavnik OZ iz ove zajednice nije bio intervjuisan, čak ni u opštinama u kojima oni čine zajednicu u brojčanoj manjini. Nasuprot tome, intervjuisani su predstavnici kosovskih Srba i kosovskih Turaka, čak i u opštinama u kojima čine zajednicu u brojčanoj većini. Pošto nema predstavnika nealbanskog OZ-a u Glogovcu, Đeneral Jankoviću, Juniku ili Kačaniku, ove četiri opštine nisu uključene u prikupljanje podataka.

⁹ Vidi Ustav, 15 juni 2008, član 60.

¹⁰ Zakon br.03/L-047 o zaštiti i unapređenju prava zajednica i njihovih članova na Kosovu, član 12, 13 maj 2008, http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/2008_03-L047_en.pdf (pristupljeno 13 marta 2017).

¹¹ Uredba o usvajanju statuta savjetodavnog vijeća za zajednice, predsjednički dekret br.KKK-001-2012, 18 april 2012.

¹² Vidi bilješku 10. Specifične funkcije koje budžet treba pokriti, u skladu sa ovim članom Statuta su: a. organizacija i vođenje sastanaka vijeća; b. dnevnicke za članove; c. troškovi komunikacije; d. web stranica i održavanje web stranice; e. materijali i dokumentacija za podršku radu SVZ-a; f. zapošljavanje i zadržavanje osoblja; g. sprovođenje studija i istraživanja; h. potraživanje vanjskih stručnih savjeta; i. izgradnja kapaciteta vijeća i njegovih članova; i j. publikacija rada SVZ-a.

¹³ Vijeće Evrope, *Okvirna konvencija za zaštitu nacionalnih manjina*, februar 1995, član 15.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016800c10cf>, (pristupljeno 13 marta 2017).

¹⁴ Savjetodavni odbor o Okvirnoj konvenciji za zaštitu nacionalnih manjina, Komentar o efektivnom učešću lica koja pripadaju nacionalnim manjinama u kulturnom, društvenom i ekonomskom životu i javnim poslovima, 27. februar 2008. godine, ACFC/31DOC (2008) 001, st. 107, 109, 110 i 117.

¹⁵ Ujedinjene Nacije, *Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima*, 23 mart 1976, članovi 2 i 25. <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>, (pristupljeno 13 marta 2017).

¹⁶ Vidi Ustav, 15 juni 2008, članovi 22, 58.2 i 123. Međunarodna konvencija o eliminaciji svih oblika rasne diskriminacije i Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima takođe su primjenjive. Članovi 5 (c) i 21 (2) respektivno, od važnosti su za ovo pitanje.

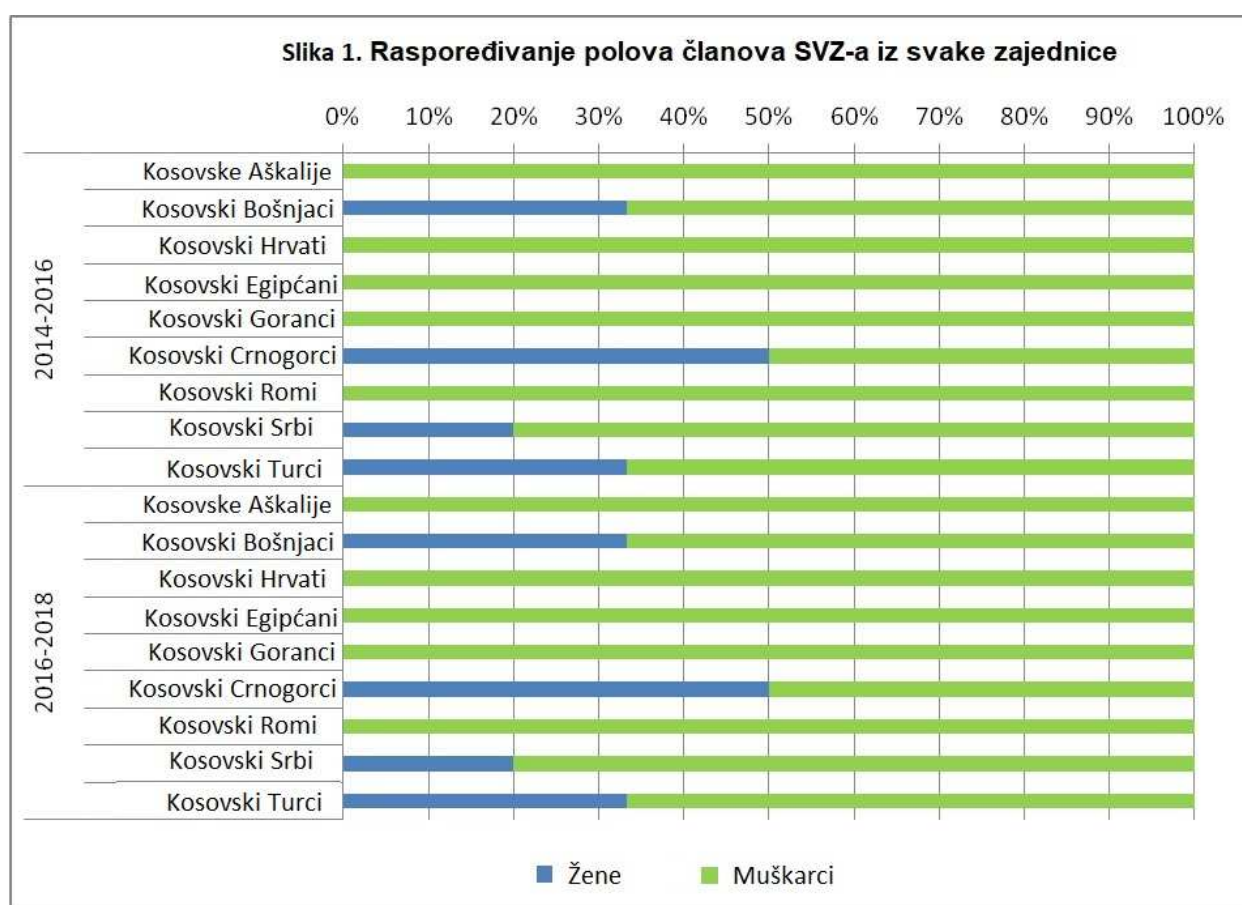
¹⁷ Zakon o zaštiti i unapređenju prava i interesa zajednica i njihovih pripadnika izmjenjen je 8. decembra 2011. godine kako bi se uključile dodatne dvije zajednice koje nisu navedene u prethodnom zakonu, a to su zajednica kosovskih Hrvata i kosovskih Crnogoraca. U članu 12.6 Zakona o zaštiti prava zajednica, *gore*, bilješka 9. "Dva predstavnika za kosovske Aškalije, kosovske Hrvate, kosovske Egipćane, kosovske Gorance, kosovske crnogorce i kosovsku romsku zajednicu, tri predstavnika za kosovske bošnjake i kosovske Turke i pet predstavnika zajednice kosovskih Srba.

Dostupno na:

<http://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/Law%20on%20amending%20the%20law%20on%20communities.pdf>.

Albanaca. Sastav SVZ–a odgovara ovim zahtjevima za oba sastava koja se procjenjuju¹⁸. Za oba sastava, svi ovi predstavnici zajednice imenovani su od strane akreditovanih udruženja za zastupanje te dotične zajednice¹⁹, izuzev predstavnika zajednice kosovskih Aškalija jer nije bilo akreditovanih organizacija koje predstavljaju ovu zajednicu za bilo koji od tih sastava.²⁰

Što se tiče ravnopravnosti polova, zastupljenost žena u SVZ pada znatno ispod zahtjeva postavljenih u statutu SVZ–a za oba sastava koja se procjenjuju. Statut navodi da za zajednice koje imaju dva mjesta u SVZ, rodnu zastupljenost treba uravnotežiti, a za zajednice koje imaju tri ili pet mjesta, nijedan pol ne bi trebalo da ima zastupljenost nižu od 40%.²¹ Dok se ravnoteža između polova neznatno poboljšala u sastavu iz 2016–2018. godine, kosovske Aškalije, kosovske Egipćane, kosovske Gorance i kosovske romske zajednice u SVZ–u su u cjelini predstavljali muškarci za oba sastava. Zastupljenost žena je takođe bila neadekvatna za zajednicu kosovskih Srba i za zajednicu kosovskih Hrvata (samo za sastav iz 2014–2016). Uopšte, žene su bile zastupljene sa samo 17% mjesta u sastavu iz 2014–2016, a 26% u sastavu iz 2016–2018. Pogledajte sliku 1 ispod za raspodjelu polova za članove SVZ–a iz svake zajednice.

Pored toga, Sekretarijat SVZ–a, kao koordinaciono tijelo odgovorno za osiguranje funkcionalnosti i organizaciju svakodnevnog rada SVZ–a, čine četiri člana osoblja, uključujući generalnog sekretara, dva pravna službenika i službenik za komunikacije.²² Osoblje Sekretarijata čine državni službenici,

¹⁸ U sastavu iz 2014–2016. godine, član kosovskih Roma i član kosovskih Aškalija podnijeli su ostavku, ali prema informacijama dobijenim od Sekretarijata, ovi članovi su zamijenjeni u skladu sa odgovarajućim procedurama.

¹⁹ Kao što je navedeno u članu 12.7 Zakona o zaštiti prava zajednica, vidi bilješku 9.

²⁰ U ovom slučaju predstavnici su bili nezavisni kandidati koje je direktno imenovao Ured predsjednika, kako je navedeno u članu 12.7 Zakona o zaštiti prava zajednica, vidi bilješku 9.

²¹ Član 6.4.1 Statuta, vidi bilješku 11.

²² The general secretary is a woman –while the two legal officers and the communication officer are men.

plaćeni iz budžeta Ureda predsjednika. Prema intervjuima sa zaposlenicima, Sekretarijat SVZ–a bi u velikoj mjeri imao koristi od angažovanja jednog ili dva dodatna člana osoblja radi boljeg obavljanja svojih dužnosti.

4. UČINAK I UTICAJ RADA SVZ–a

4.1 Komunikacija sa zajednicama

Jedna od glavnih uloga SVZ–a je da obezbjedi kanal komunikacije između zajednica i vlade.²³ Dodatni detalji su takođe dati u Zakonu o zaštiti i unapređenju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu (član 12), u kojem se navodi da je mandat SVZ–a "da obezbjedi forum za koordinaciju i konsultacije među zajednicama" (12.1b), kao i "podizanje svijesti o interesima u zajednici" (12.1i). Stoga je važno procijeniti ne samo odnos između SVZ–a i relevantnih vladinih institucija, već i odnos između SVZ–a i zajednica koje ono zastupa, kako bi vijeće efikasno zastupalo stavove ovih zajednica. U tom smislu, kampanjske aktivnosti su važan element u radu SVZ–a.²⁴

Da bi se procijenio odnos između SVZ–a i zajednica, terenski timovi OSCE–a intervjuisali su 97 nealbanskih predstavnika odbora za zajednice (OZ)²⁵ u 34 opštine na Kosovu²⁶. Članovi OZ–a su izabrani jer su ta tijela uspostavljena u svakoj opštini na Kosovu, a dodatno zato što su, kao članovi OZ–a, ovi predstavnici predloženi kao kandidati od strane članova zajednica u brojačanoj manjini u opštini²⁷. Kao takvi, ispitanici trebaju dobro razumjeti probleme sa kojima se suočavaju zajednice u opštini, kao i dobro razumjevanje uspostavljenih odnosa sa članovima zajednice.

4.1.1 Nivoi svijesti SVZ–a i njegovih članova

Prikupljeni podaci otkrivaju da, uopće, postoji vrlo niska svijest o SVZ–u na opštinskom nivou. Grafikon u nastavku (Slika 2) pokazuje da je od 97 predstavnika OZ koji su intervjuisani, samo jedna trećina (33) je izjavila da su svjesni ovog mehanizma. Od ovog broja, samo 21 od njih (što je jednako 22% ukupno) je pravilno identifikovao da je SVZ savjetodavno tijelo u okviru Ureda predsjednika. Ovo ostavlja dvije trećine ispitanika bez ikakve svijesti o ovom mehanizmu ili njegovoj ulozi.

²³ This point is explicitly outlined in the Constitution (Article 60.3.1).

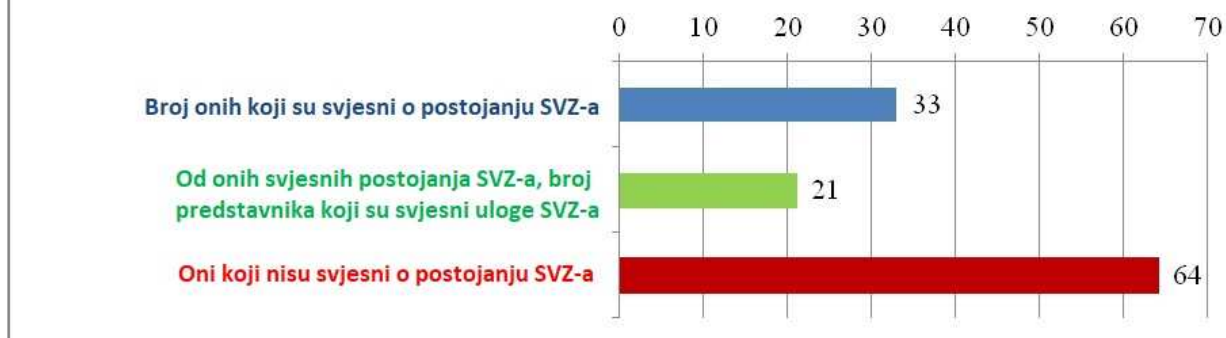
²⁴ Član 13.2.3 Statuta SVZ-a navodi da Sekretarijat SVZ-a treba da podrži kampanjske aktivnosti i promoviše vidljivost SVZ-a, vidi bilješku 10.

²⁵ Uključujući 13 kosovskih Aškaliya (jedna žena, 12 muškaraca), 12 kosovskih Bošnjaka (devet žena, tri muškarca), dva kosovska Hrvata (jedna žena, jedan muškarac), šest kosovskih Egipćana (jedna žena, pet muškaraca) tri kosovska Goranca (tri žene), jedan kosovski crnogorac (žena), 24 kosovskih Roma (svi muškarci), 26 kosovskih Srba (sedam žena, 19 muškaraca) i 10 kosovskih Turaka (jedna žena, devet muškaraca) (ukupno 24 žena i 73 muškaraca).

²⁶ Pošto nema nealbanskih predstavnika u vijeću za zajednice u Glogovcu, Đeneral Jankoviću, Juniku ili Kačaniku, ove opštine nisu uključene u prikupljanje podataka.

²⁷ Administrativno uputstvo br.03/2014 Ministarstva za lokalnu samoupravu, o postupku osnivanja, sastava i nadležnosti stalnih vijeća u opštini, član 10.

Slika 2. SVZ-ov nivo svjesnosti među 97 predstavnika odbora za zajednice (apsolutni brojevi)

Predstavnici vijeća za zajednice

Na pitanje o tome da li su predstavnici OZ-a upoznati sa članom koji zastupa njihovu zajednicu u SVZ-u, nivoi svijesti su bili niski. Samo 12 predstavnika OZ-a izvijestilo je da zna svog predstavnika za sastav iz 2014–2016, a 14 za sastav iz 2016–2018. Prijavljeni nivoi kontakta sa mehanizmom uopće, ili sa pojedinačnim predstavnicima SVZ-a posebno, bili su još niži, gdje je samo deset ispitanika prijavilo da imaju bilo kakav kontakt sa SVZ-om tokom perioda izvještavanja, a samo je jedan izvijestio da je konsultovan od strane SVZ-a u vezi sa njihovim stavovima o bilo kom zakonodavstvu, javnim politikama i programima od značaja za zajednice.²⁸ Pored toga, samo dva ispitanika su rekla da su svjesni o aktivnostima koje je SVZ provodilo tokom izvještajnog perioda. Prema informacijama koje je pružio Sekretarijat SVZ-a, SVZ je provodilo terenske posjete i okrugle stolove tokom izvještajnog perioda²⁹, ali nije bilo kontinuiranih napora da se konsultuju zajednice u cilju formulisanja konsolidovanih stavova njihovih članova u vezi sa zakonodavstvom, javnom politikom i programima od značaja za zajednice.³⁰ Stoga bi SVZ trebalo da bude proaktivnije u traženju komentara od predstavnika zajednica o zakonodavstvu, javnoj politici i programima od značaja za zajednice.

Organizacije za predstavljanje zajednica (OPZ)

Pored dobijanja podataka od predstavnika OZ-a, prikupljanje podataka za ovu procjenu uključivalo je i predstavnike nevladinih udruženja za predstavljanje zajednica i organizacija koje su akreditovane od strane Ureda predsjednika. Nivoi svijesti pojedinačnih predstavnika zajednice u SVZ-u bili su mnogo veći za ovu grupu ispitanika, s tim što je samo jedan od devet intervjuisanih predstavnika SVZ-a izvijestio da zna da član SVZ-a zastupa predstavnike svoje zajednice za oba sastava koja su bila funkcionalna u izvještajnom periodu. Nivoi kontakta sa SVZ-om uopšte, ili sa pojedinačnim predstavnicima zajednica, bili su slično visoki, gdje su ponovo svi, osim jednog ispitanika, izvijestili o nekom nivou kontakta u izvještajnom periodu. Međutim, kada je reč o podizanju svijesti o terenskim inicijativama, pozitivni odgovori iz ove grupe su bili slično niski, gdje je samo jedan predstavnik od devet njih izvijestio o ovakvim aktivnostima SVZ-a.³¹ Pored toga, nijedan od predstavnika SVZ-a nije

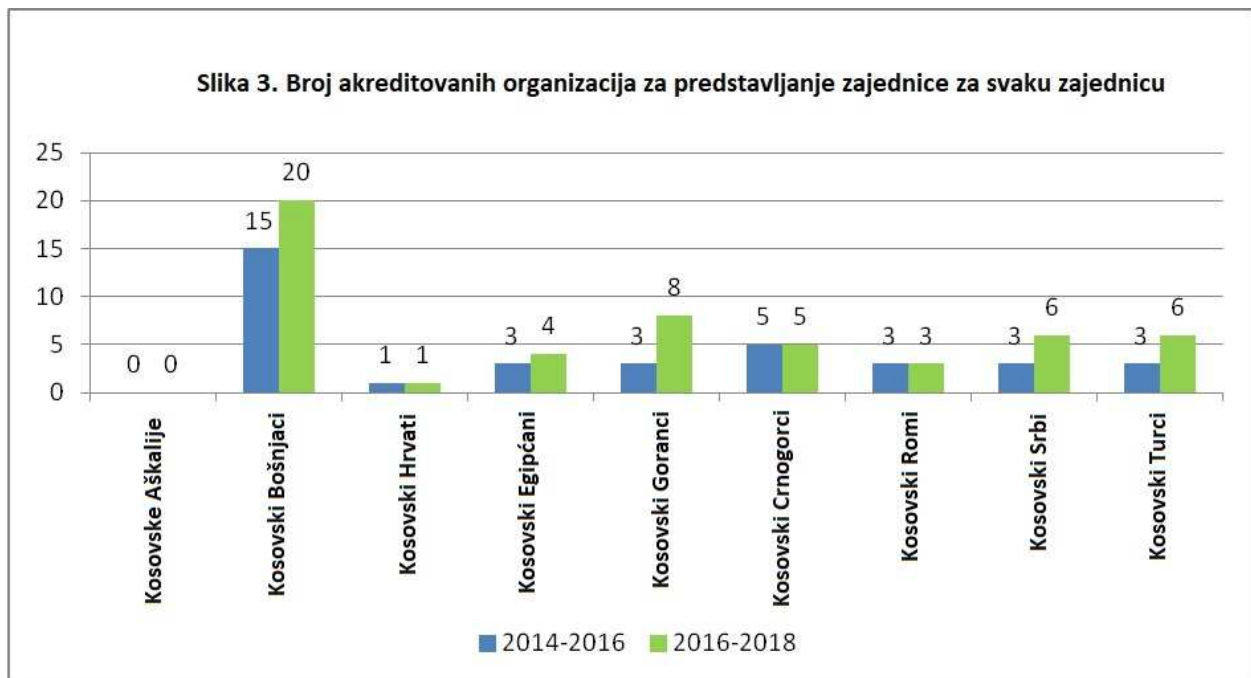
²⁹ Prema godišnjim izvještajima SVZ-a iz 2015. i 2016. godine, SVZ je u oktobru i novembru 2015. i februaru i maju 2016. godine, zajedno sa predstavnicima akreditovanih organizacija za predstavljanje zajednica, vršio terenske posjete sa predstavnicima zajednica i akreditovanim organizacijama iz pojedinačnih zajednica.

³⁰ Intervju sa predstavnikom Sekretarijata SVZ-a obavljen je 3. maja 2017. godine. Prema riječima ispitanika, SVZ nije učinilo nikakve napore da konsultuje zajednice o njihovim stavovima o zakonodavstvu, jer je stav ispitanika da su zajednice prvenstveno zabrinute svakodnevnim problemima, a ne zakonodavstvom, a dodatno zato što predstavnici SVZ-a dolaze sa terena, tako da bi trebali biti u stanju da adekvatno odražavaju stavove zajednica u svim komentarima ili preporukama vezanim za zakonodavstvo.

³¹ Predstavnik kosovskih Srba podsjetio je na sastanak SVZ-a sa članovima zajednice kosovskih Srba organizovan u Ulpijani u Prištini 2016. godine.

prijavio da ga je SVZ konsultovalo o stavovima o zakonodavstvu, javnoj politici i programima od značaja za zajednice.

Veoma niski nivoi svijesti o SVZ—u generalno, imaju dalekosežan uticaj na funkcionisanje i efikasnost mehanizma. Kako bi članovi SVZ—a koji zastupaju zajednice trebalo da dolaze iz akreditovanih organizacija za zajednice,³² slijedi da nizak nivo svijesti o mehanizmu dovodi do malog broja organizacija koje traže akreditaciju i koje se akreditiraju.³³ Zaista, prema informacijama koje je dostavio Sekretarijat SVZ—a, broj akreditovanih organizacija za sastav iz 2014–2016 bio je 36, a za sastav iz 2016–2018 bio je 53. Vidi sliku 3 ispod za broj akreditovanih OPZ—a za svaku zajednicu.

Samim tim, što je manji broj potencijalnih članova SVZ—a, mehanizam postaje ograničeniji, kako u pogledu članova koji tačno predstavljaju stavove zajednica koje bi trebali predstavljati u SVZ—u, tako i u pogledu vještina i iskustava koja su neophodna za kompetentno obavljanje dužnosti i odgovornosti članova SVZ—a. Pored toga, minimalna zastupljenost žena iz različitih zajednica utiče, kao prvo, na uključivanje ženske perspektive i identifikaciju potreba, tako da postoji zabrinutost da li članovi mogu adekvatno da predstavljaju odgovarajuće potrebe žena iz različitih zajednica.

4.1.2 Procjena rada SVZ—a

Stavovi članova OZ—a i predstavnika OPZ—a u vezi sa radom SVZ—a, a posebno o tome da li SVZ dovoljno zastupa zajednice koje se suočavaju sa problemima u odnosu na kosovske institucije, bili su uglavnom negativni. Od relativno malog broja članova OZ—a koji su bili upoznati sa SVZ—om, pet (što predstavlja 15 posto onih koji su svjesni SVZ—a) je izjavilo da SVZ radi dovoljno da predstavlja zajednice koje se suočavaju sa problemima. Znatno procenat (39% onih koji su upoznati sa SVZ—om) izjavilo je da SVZ nije dovoljno radilo kako bi zastupalo zajednice sa problemima, dok su ostali članovi OZ—a (46% onih koji su svjesni o SVZ—u), nasuprot tome, ocijenili da SVZ uopšte nije radilo na rješavanju relevantnih pitanja. Većina članova OZ—a koji su dali dodatne detalje kao razloge o njihovoj negativnoj procjeni SVZ—a, (devet) je navelo da SVZ treba učiniti više za povećanje vidljivosti i svijesti o mehanizmu i razmjeni informacija o svom radu, što ukazuje na to da percepcija proizlazi iz

³² Član 5.3 Statuta Savjetodavnog vijeća za zajednice, vidi bilješku 10.

³³ Procedure za proces akreditacije opisane su u Statutu SVZ-a, vidi bilješku 10.

nedostatka informacija, a ne negativne procjene samog rada. Svi osim jednog predstavnika iz OPZ–a slično su smatrali da rad SVZ–a, u smislu podizanja pitanja sa kojima se suočavaju zajednice sa kosovskim institucijama, nije bio dovoljan.³⁴ Među uzrocima datim za ovu negativnu procjenu bili su nedostatak izvršnih ovlasti mehanizma i nedostatak aktivnosti članova SVZ–a.

4.2 SVZ kao veza između zajednica i kosovskih institucija

4.2.1 Institucije sa stalnim članstvom u SVZ

Pored predstavnika zajednice, sastav SVZ–a također uključuje i predstavnike institucija koji imaju stalno članstvo u SVZ. Ove institucije uključuju

- Ured predsjednika,
- Ured premijera,
- Ured predsjednika Skupštine Kosova, i
- Ministarstvo za zajednice i povratak.

Ove institucije trebaju imenovati stalnog visokog predstavnika i trebalo bi obezbjediti da bude prisutan na svim sastancima.³⁵ Prema podacima dobijenim od Sekretarijata SVZ–a, sve ove institucije imenovale su visoke predstavnike kao stalne predstavnike za prisustvo na sastancima SVZ–a, osim Ureda Skupštine Kosova, u sastavu iz 2016–2018.³⁶ Pored toga, Ured premijera imenovao je šefa Ureda za pitanja zajednica (UPZ) kao svog predstavnika u SVZ–u, za kojeg je Sekretarijat SVZ–a naglasio da je problematičan.³⁷ Grafikon koji slijedi (Slika 2) predstavlja procjenu predstavnika SVZ–a u vezi sa odnosom između SVZ i institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ.

Prema predstavnicima zajednice u SVZ–u iz sastava 2014–2016 i 2016–2018,³⁸ od onih institucija koje imaju stalno članstvo u SVZ, najozbiljniji je odnos sa Uredom predsjednika. Uistinu, svi članovi koji su intervjuisani procijenili su ovaj odnos u pozitivnom smislu (u dijelu razmjene informacija, odgovora na zahtjeve za informacijama, odgovora na preporuke SVZ–a itd.). Više od polovine ispitanika smatra pozitivnim odnose sa Uredom predsjednika Skupštine Kosova. Procjene odnosa SVZ–a sa Kabinetom premijera i Ministarstvom za zajednice i povratak nisu bile toliko pozitivne.

³⁴ Predstavnik OPZ-a iz zajednice kosovskih Turaka dao je pozitivan odgovor, ali nije pružio nikakve dodatne detalje.

³⁵ Prema članovima 4.3 i 4.4 Statuta SVZ-a, vidi bilješku 10.

³⁶ Prema Sekretarijatu SVZ-a, poziv je upućen Uredu Skupštine Kosova, ali nije dobijen odgovor (razgovor sa predstavnikom Sekretarijata SVZ-a, 3. maj 2017).

³⁷ Ovo imenovanje je viđeno kao problematično, od strane Sekretarijata SVZ-a, s obzirom da postoje potencijalni sukobi interesa između SVZ-a i KPZ (s obzirom da KPZ ima značajan budžet za davanje donacija nevladinim organizacijama za koje bi članovi SVZ-a iz akreditovanih organizacija mogli podnijeti zahtjev), i sa ovim imenovanjem, KPZ je jedina tačka kontakta za SVZ sa Kabinetom premijera. Prema informacijama iz Sekretarijata SVZ-a, šef kancelarije KPZ-a ne prisustvuje redovno sastancima. U smislu nadležnosti, KPZ se smatra i mehanizmom u okviru Kabineta premijera koji vrši izvršna ovlaštenja, dok je SVZ savjetodavno tijelo.

³⁸ Podaci nisu dostupni za članove kosovskih Crnogoraca za sastav iz 2014-2016 i za člana kosovskog Hrvata za sastav iz 2016-2018.

Zapravo, više od polovine članova SVZ–a smatralo je odnos između ovih institucija i SVZ–a kao "loš" ili "veoma loš". Što se tiče odnosa između SVZ–a i KP–a, najčešće navedeni razlog zbog kojeg su ispitanici izneli svoje nezadovoljstvo bio je da imenovani predstavnik KP–a nije prisustvovao sastancima SVZ–a.³⁹ Članovi SVZ–a koji su negativno ocijenili odnos između SVZ–a i MZP–a, pokrenuli su problem predstavnika MZP–a koji ne učestvuje na sastancima.⁴⁰

4.2.2 Kako institucije reaguju na preporuke SVZ–a

U cilju daljeg ocjenjivanja funkcionisanja SVZ–a kao veze između zajednica i kosovskih institucija, prikupljanje podataka za ovaj izvještaj također je uključivalo informacije o preporukama koje je SVZ dalo različitim institucijama i čime je pratilo odgovore i ishod.⁴¹ Prema statutu SVZ–a, svaka ustanova koja dobija preporuku od SVZ–a dužna je odgovoriti SVZ–u o bilo kakvim planiranim i preduzetim radnjama u odgovoru na preporuku ili razloge zbog kojih nije preduzela aktivnosti u roku od mjesec dana od prijema preporuke.⁴² Tokom izvještajnog perioda, SVZ je podnijelo šest preporuka za 18 zasebnih institucija na centralnom i opštinskom nivou (vidjeti Aneks 1 za detalje o svakoj preporuci). Ove preporuke pokrivala su pitanja vezana za:

- izdavanje dokumenata o građanskom statusu;
- zapošljavanje zajednica u brojčanoj manjini u civilnoj službi;
- jezička prava, jednak pristup i zastupljenost na Radio Televiziji Kosovo;
- i pristup obrazovanju.

Od ovih šest preporuka, SVZ je primilo samo odgovore od dvije institucije u vezi sa jednom od preporuka. Pored toga, zabilježen je pozitivan razvoj u odnosu na četiri preporuke. Iako je pozitivno da je bilo poboljšanja u odnosu na većinu pitanja koja je SVZ pokrenulo, činjenica da je direktan odgovor na preporuku primljen u vezi sa samo jednom od preporuka⁴³ znači da SVZ nije u mogućnosti saznati da li je do poboljšanja došlo kao rezultat njegove preporuke ili ne. Štaviše, nedostatak odgovora na preporuke SVZ–a ukazuje na to da postoji prostor za poboljšanje u smislu povećanja komunikacije između SVZ–a i institucija.

Kako bi se procijenio odnos između SVZ–a i institucija kojima su preporuke poslate, prikupljanje podataka za ovu procjenu uključuje pristup relevantnom kontaktu u svakoj instituciji. Od 18 institucija kojima je SVZ uputilo preporuke, OSCE nije bio u mogućnosti dobiti informacije od njih šest⁴⁴, dok su odgovori preostalih 12 institucija⁴⁵ bili izmješani. Predstavnici pet institucija koje su kontaktirane ukazali su da nisu bili upoznati da li je njihova institucija dobila preporuku od SVZ–a.⁴⁶ Za onih šest institucija koje su potvrdile prijem preporuke, prijavile su da su preduzete pozitivne radnje kako bi se adresirala pitanja SVZ–a.⁴⁷

³⁹ Citirali predstavnici kosovskih Aškalija, kosovskih Roma i kosovskih Srba iz sastava iz 2014-2016. i predstavnici MZP-a, predstavnici kosovskih Roma i kosovskih Srba iz sastava iz 2016-2018.

⁴⁰ Citirao predstavnik Sekretarijata SVZ-a, predstavnik kosovskih Aškalija, kosovskih Bošnjaka, kosovskih Egipćana i kosovskih Roma iz sastava iz 2014-2016 i predstavnik Kosova Aškalija iz sastava iz 2016-2018.

⁴¹ Ovaj aspekt mandata SVZ-a eksplicitno je obuhvaćen Zakonom o zaštiti prava zajednica, član 12.12, vidi bilješku 10.

⁴² Član 24.2 Statuta SVZ-a, vidi bilješku 11.

⁴³ Preporuke upućene Agenciji za civilnu registraciju su preuzete od strane druge institucije i utvrđeni propusti na dokumentima koji se odnose na civilne dokumente su ispravljeni.

⁴⁴ OSCE nije bio u mogućnosti dobiti informacije od sljedećih institucija: Ministarstva pravde, Ministarstva finansija, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije (dvije preporuke za MONT) i opštine Mitrovica.

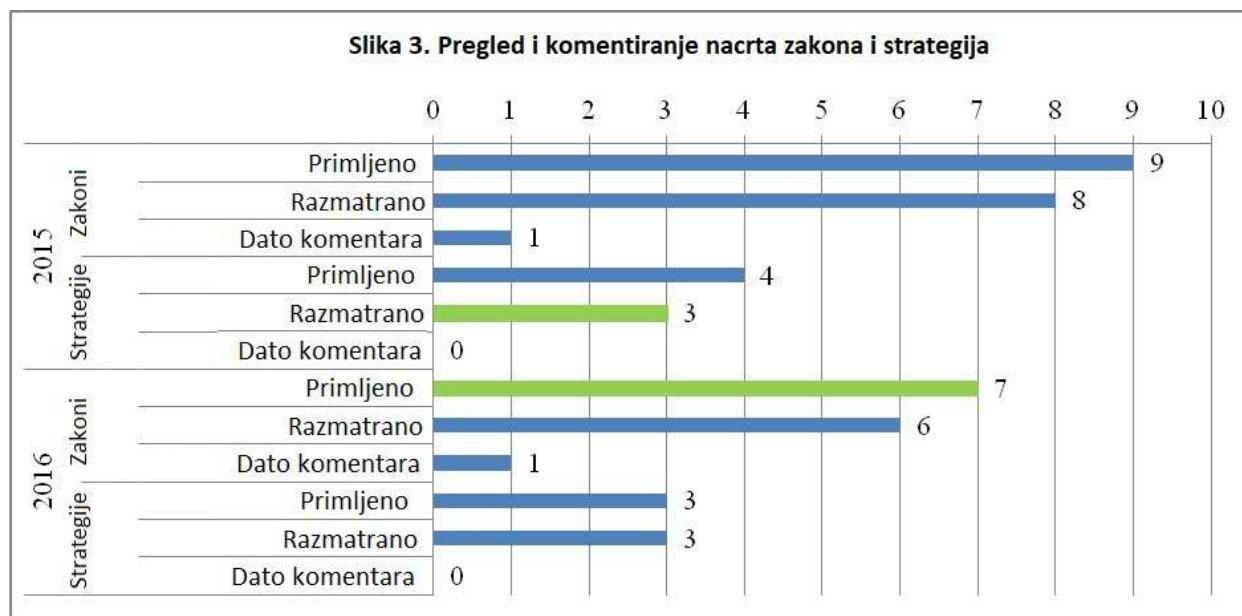
⁴⁵ Odgovori dobijeni od: Agencije za civilnu registraciju, Ministarstva za evropske integracije, ekonomski razvoj, zdravstvo i trgovinu i industriju, opštine Priština, Prizren, Peć, Gnjilane i Vučitrn, Radio Televizija Kosovo i od Prištinskog Univerziteta

⁴⁶ Sljedeće institucije prijavile su nisu primile preporuku od SVZ-a: Ministarstvo za evropske integracije, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo trgovine i industrije i opštine Gnjilane i Vučitrn, kao i Univerzitet u Prištini.

⁴⁷ Sljedeće institucije prijavile su preduzimanje radnji kao odgovor na preporuku SVZ-a: Agencija za civilnu registraciju, Ministarstvo za ekonomski razvoj, opštine Priština, Prizren i Peć i Radio Televizija Kosovo.

4.3 Komentari o zakonodavnim i političkim inicijativama

Osim pružanja mehanizma za redovnu razmjenu između zajednica i vlade, druga primarna uloga SVZ-a je dati zajednicama mogućnost da u ranoj fazi podnesu komentare o zakonodavnim ili političkim inicijativama koje vlada može pripremiti.⁴⁸ Na početku svake kalendarske godine, kada SVZ primi zakonodavnu agendu, ona se distribuira svim članovima SVZ-a, od kojih se traži da navedu koje bi planirane nacрте zakona i strategija želeli da razmotre. Nakon što SVZ primi nacrt, svi komentari treba da budu dostavljeni u roku od 15 dana,⁴⁹ a relevantne institucije trebaju dobiti obrazloženi odgovor u roku od mjesec dana.⁵⁰ Kako bi pomogao u ovom pogledu u radu SVZ-a, Sekretarijat SVZ-a bi trebao pružiti pravne savjete, kako je navedeno u Statutu SVZ-a.⁵¹ Prema riječima šefa radne grupe za zakonodavstvo, nema problema za SVZ pri blagovremenom dobijanju nacрта zakona i strategija spremnih za reviziju.⁵² Na slici 3 prikazani su brojevi zakona i strategija koje je SVZ primilo (od onih koje je planiralo da pregleda), pregledalo i komentiralo u 2015. i 2016. godini.

Grafikoni pokazuju da je SVZ pregledalo skoro sve nacрте zakona i strategija koje je primilo u izvještajnom periodu. Za 2015. godinu primljen je jedan zakon i jedna strategija, ali nisu razmotreni od strane SVZ-a.⁵³ Za 2016 godinu primljen je jedan zakon, ali nije razmotren.⁵⁴ Prema podacima dobijenim od Sekretarijata SVZ-a, osnovni razlog za neuspjeh razmatranja ovih zakona i strategija bio je taj da SVZ nije bio u mogućnosti da ih sve pregleda u veoma kratkom vremenskom roku (15 dana) koji je bio predviđen za nacрте zakona i strategija koji se razmatraju, međutim, SVZ je samo dostavilo komentare za dva dokumenta tokom dvogodišnjeg perioda izvještavanja. U 2015. godini SVZ je dostavilo predložene izmjene i dopune nacрта Zakona o socijalnom stanovanju koji je uključivao odredbe za zajednice u brojčanim manjinama i raseljena lica. Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja nije uvrstilo ove komentare, dok SVZ nije primilo nikakve informacije od Ministarstva o tome zašto komentari nisu uvršteni. U 2016. godini SVZ je na sličan način podnijelo

⁴⁸ Vidi Ustav, član 60.3.2, vidi bilješku 9.

⁴⁹ Prema Pravilniku br. 09/11 o poslovniku o radu vlade, 2. septembra 2011. godine, [http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Rregullore_e_punes_se_Qeverise_09.2011_\(anglisht\).pdf](http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Rregullore_e_punes_se_Qeverise_09.2011_(anglisht).pdf)

⁵⁰ Prema članu 12.12 Zakona br. 03/L-047 o zaštiti i unapređenju prava zajednica i njihovih pripadnika na Kosovu, vidi bilješku 10.

⁵¹ Član 13.2.6 Statuta SVZ-a, vidi bilješku 11.

⁵² Intervju sa Zijush Ahmeti, Vipi pravni službenik, Sekretarijat SVZ-a, 2 juni 2017.

⁵³ Nacrt zakona o elektronskim identifikacionim ispravama i nacrt strategije o lokalnoj samoupravi 2016-2026.

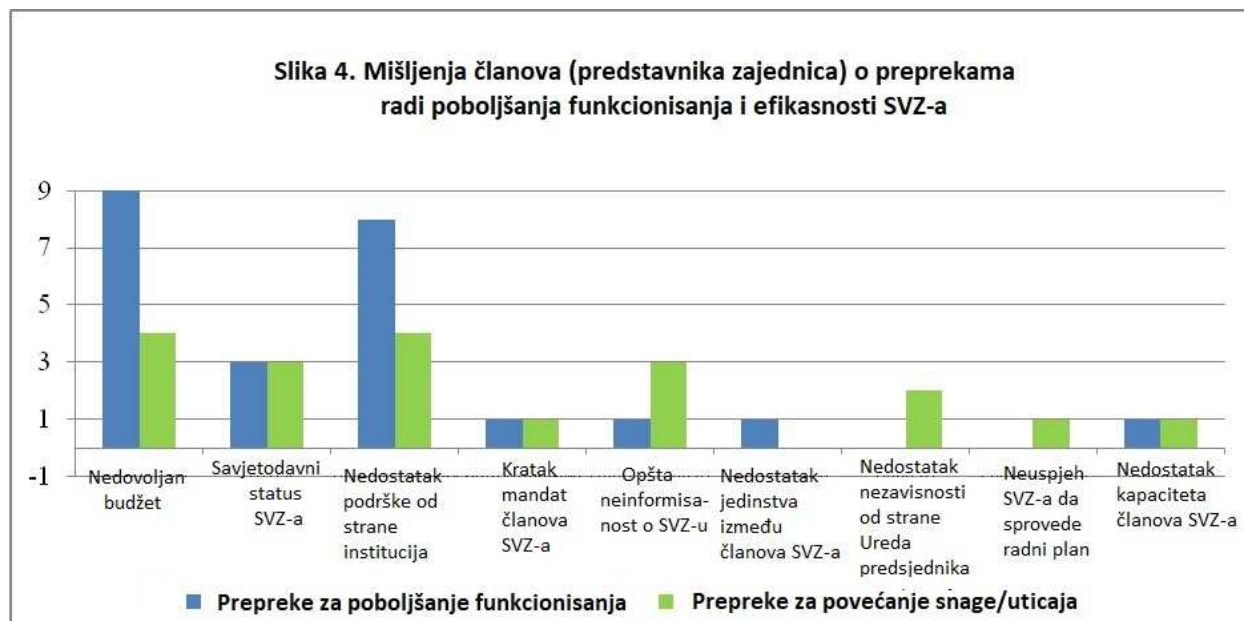
⁵⁴ Nacrt zakona o Akademiji pravde.

predložene izmjene i dopune nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona br. 2004/37 o inspekciji obrazovanja na Kosovu, koji uključuje zaštitu za zastupljenost zajednica u brojčanoj manjini i dobilo je odgovor od Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije o tome da je predloženo uključivanje već obuhvaćeno Zakonom o civilnoj službi. Iako ne postoji zakonska odredba kojom se utvrđuje koliko zakona i strategija SVZ treba procijeniti i komentirati, ocijenjeno je komentiranje za samo dva zakona u dvogodišnjem periodu, bez uspješnog uključivanja komentara u bilo koji od ova dva zakona, a time se sugerije da je uticaj SVZ-a u ovoj primarnoj ulozi bio vrlo ograničen tokom perioda izvještavanja.

4.4 Prepreke pri poboljšanju funkcionisanja, snage i uticaja SVZ-a

4.4.1 Stavovi predstavnika zajednica u SVZ

Procjene samih članova⁵⁵ SVZ-a o radu SVZ-a su u velikoj mjeri pozitivne. Sedamnaest od 18 članova koji su intervjuisani, procijenili su da je komunikacija između SVZ-a i zajednica tokom izvještajnog perioda bila "vrlo dobra" ili "dobra".⁵⁶ Slično tome, 11 od 18 članova SVZ-a ocijenilo je da su konsultacije između članova SVZ-a i zajednica bile dovoljne u izvještajnom periodu.⁵⁷ Što se tiče aktivnosti podizanja svijesti i aktivnosti informisanja koje je SVZ provodilo tokom tog perioda, deset ispitanih članova ocijenilo je da su ti naponi adekvatni, a osam ih smatraju neadekvatnim. Velika većina članova SVZ-a koji su intervjuisani odgovorila je da je po njihovom mišljenju SVZ dovoljno predstavilo pitanja sa kojima se suočavaju zajednice sa kosovskim institucijama.⁵⁸ Ove pozitivne ocjene se oštro suprotstavljaju onim ocjenama koje su dali članovi opštinskih OZ i predstavnici udruženja i organizacija nevladinih organizacija. Slika 4 dole podvlači prepreke koje su članovi SVZ-a naveli, koje utiču na poboljšanje funkcionisanja, kao i na povećanje snage i uticaja SVZ-a.

⁵⁵ Podaci nisu dostupni za članove kosovskih Crnogoraca za sastav iz 2014-2016 i za člana kosovskih Hrvata za sastav iz 2016-2018.

⁵⁶ Ispitanici ocjenjuju komunikaciju kao "vrlo dobra" sedam, "dobra" deset, "loša" jedan, "vrlo loša" nijedan.

⁵⁷ Ispitanici ocjenjuju konsultacije između članova SVZ-a i zajednica kao "dovoljna" 11, "nedovoljna" šest, "uopće bez konsultacija" jedan.

⁵⁸ Ispitanici koji procjenjuju SVZ-ovo predstavljanje pitanja sa kojima se suočavaju zajednice sa kosovskim institucijama kao "dovoljno": dvanaest, "nedovoljno": četiri.

Na pitanje otvorenog tipa o preprekama sa kojima se suočava SVZ, najčešće navedena pitanja od strane članova SVZ-a su bila da je budžet za SVZ bio nedovoljan⁵⁹ i da SVZ nije uživao visok stepen podrške od strane institucija (devet od 18 članova SVZ-a spomenulo je da su svako od ovih pitanja prepreke za poboljšanje funkcionisanja SVZ-a). SVZ trenutno nema dodijeljeni budžet za OPZ. Sekretarijat SVZ-a uputio je zahtjev Ministarstvu finansija i Kabinetu premijera, kao i Skupštinskom Odboru za budžet, napominjući problem, ali nije dobio nikakav odgovor.⁶⁰

Status SVZ-a kao savjetodavnog tijela bez izvršnih ovlaštenja takođe je pomenut kao prepreka poboljšanju funkcionisanja mehanizma. Na pitanje kako članovi SVZ-a procjenjuju snagu i uticaj SVZ-a u smislu osiguranja da kosovske institucije uzmu u obzir pitanja vezana za zajednice, većina intervjuisanih članova dala je negativan odgovor; ukazujući da su po njihovom mišljenju snaga i uticaj SVZ-a ili slabi ili veoma slabi.⁶¹ Najčešće navedene prepreke su nedostatak podrške kosovskih institucija (uključujući neuspjeh institucija da uzmu u obzir preporuke SVZ-a), nakon čega slijedi opšti nedostatak svijesti o mehanizmu kako unutar kosovskih institucija tako i u široj zajednici.

4.4.2 Stavovi stalnih članova koji predstavljaju institucije u SVZ

Procjene rada SVZ-a od strane predstavnika četiri institucije sa stalnim članstvom u SVZ-u bile su više kritičkog karaktera. Na pitanje otvorenog tipa o preprekama koje stoje pred poboljšanjen funkcionisanja i uticaja mehanizama, dok su snaga i uticaj SVZ-a uglavnom procijenjeni kao jaki iz perspektive zakonskog okvira,⁶² predstavnici ovih institucija više su se fokusirali na same predstavnike zajednice. Konkretno, ispitanici su naveli da kapacitet, posvijećenost članova nije bila na dovoljnom nivou kako bi obavljali svoje mandatne dužnosti, te da se politička pripadnost članova takođe miješa u njihov rad.⁶³ Neki od istih problema koji su pomenuli predstavnici zajednice, takođe su pomenuli i ovi predstavnici, uključujući i kratak mandat članova SVZ-a,⁶⁴ savjetodavni status SVZ-a,⁶⁵ kao i nedostatak podrške institucija.⁶⁶ Ipak, većina izabranih članova u SVZ-u preduzela je mandat u trajanju od dva mandata, služeći tako četiri godine u SVZ-u.⁶⁷ Procjene su bile pozitivnije u vezi sa pitanjem o adekvatnosti komunikacije između CCC-a i zajednica, i konsultacije zajednicama sa članovima SVZ-aCC-a: tri od četiri ispitanika procijenili su ove nivoe komunikacije kao "dobre" ili "vrlo dobre".⁶⁸

⁵⁹ Prema kosovskom budžetu, ukupan budžet za SVZ bio je 87.036 evra u 2015. i 84.341 evra u 2016. godini, (2015 - <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10606>, 2016 - <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=11324>, pristupljeno 20 septembra 2017).

⁶⁰ SVZ je takođe dobilo dodatna sredstva od norveške ambasade za projekte vezane za aktivnosti zajednica i terenske aktivnosti koje su preduzeli njegovi članovi. Za 2017. godinu postoje budžetska izdvajanja za sekretarijat SVZ-a (43.000 €) za plate, plus 43.000 € za funkcionisanje samog SVZ-a, od čega 50% ide na dnevnice za članove.

⁶¹ Ocjene kojima su ispitanici ocjenili snagu/uticaj SVZ-a u smislu osiguranja da kosovske institucije uzimaju u obzir pitanja koja se odnose na zajednice bile su "vrlo jak" nijedna, "jak:" šest, "slab" devet, "vrlo slab" tri.

⁶² Predstavnik Ureda predsjednika, predstavnik Ureda za pravne poslove premijera, predstavnik Ureda premijera, predstavnik MZP-a.

⁶³ Predstavnik Ureda predsjednika, predstavnik Ureda za pravne poslove premijera.

⁶⁴ Predstavnik OPIZP-a.

⁶⁵ Predstavnik MZP-a.

⁶⁶ Predstavnik MZP-a, predstavnik Ureda premijera, predstavnik Ureda za pravne poslove premijera.

⁶⁷ Intervju sa predstavnicima Sekretarijata SVZ-a;

⁶⁸ "Veoma dobar": predstavnik Ureda predsjednika, predstavnik Ureda premijera, dobar: predstavnik MZP-a.

5. ZAKLJUČCI

U smislu veze između SVZ–a i zajednica koje članovi zastupaju, nalazi ovog istraživanja su da su nivoi svijesti među predstavnicima zajednice na opštinskom nivou uglavnom niski. Ovi niski nivoi svijesti ukazuju na odsustvo adekvatnog informisanja od strane SVZ–a i redovnih konsultacija sa zajednicama u vezi sa zakonodavstvom, javnom politikom i programima od značaja za zajednice. Opšti konsenzus iz razgovora koji su sprovedeni je da budžet SVZ–a nije adekvatan za sprovođenje takvih terenskih aktivnosti ili konsultacija. Implikacije ovog nedostatka su raznovrsne. Bez redovnih konsultacija, SVZ ne može imati adekvatan osjećaj o problemima sa kojima se suočavaju zajednice a koje bi trebalo riješiti ovim mehanizmom. Ako zajednice nisu svjesne ovakvog mehanizma, onda su slučajevi kada pitanja koje članovi zajednice postavljaju svojim predstavnicima u SVZ–u manje učestali, a samim tim i SVZ pokreće manje pitanja za kosovske institucije. Nedostatak razmjene doprinosi smanjenju uticaja mehanizma u cjelini. SVZ bi stoga trebalo više učiniti na pridobijanju komentara od strane predstavnika zajednice o zakonodavstvu, javnoj politici i programima od značaja za zajednice. Na fundamentalnijem nivou, nedostatak svijesti o SVZ–u znači da spisak akreditovanih organizacija koje mogu nominirati članove SVZ–a nije sveobuhvatan. Manje izbora za članove smanjuje mogućnost da SVZ bude sastavljen od predstavnika zajednice koji na adekvatan način predstavljaju svoju zajednicu i koji imaju kapacitet da preuzmu zadatke koji su potrebni da se u potpunosti ostvari potencijal ovog mehanizma. Slaba ravnoteža između polova dodatno znači da samim tim opada i vjerovatnoća kojom SVZ adekvatno razmatra i rješava probleme žena koje se sa njima suočavaju.

Što se tiče procjene veze između SVZ–a i kosovskih institucija, pitanja koja se odnose na imenovanje i učešće članova koji predstavljaju institucije koje imaju stalno članstvo u SVZ slabe uticaj SVZ–a u ovim institucijama. Osim toga, relativno niska stopa odgovora od strane institucija koje su dobile preporuku od strane SVZ–a, ukazuje na to da postoji mogućnost za poboljšanje saradnje između SVZ–a i institucija.

Što se tiče uloge SVZ–a u komentiranju u ranoj fazi u vezi sa nacrtom zakonodavstva, pozitivan zaključak u ovom izvještaju je da je SVZ pregledalo većinu nacrtu zakona i strategija koje planira razmatrati. Međutim, izuzetno mali broj dostavljenih komentara ukazuje na to da je uticaj SVZ–a u ovom pogledu ograničen. U svijetlu ovih zaključaka, čini se da je potrebno ojačati kapacitete SVZ–a. OSCE ostaje posvijećen pružanju podrške SVZ–u u borbi protiv izazova sa kojima se ono suočava, kao i podizanju kapaciteta njegovih članova o specifičnim pitanjima koja su naglašena u izvještaju.

6. PREPORUKE

Uredu predsjednika

- Obezbijediti da godišnji budžet SVZ–a bude dovoljan da osigura njegovo efikasno funkcionisanje za svaku tačku koja je navedena u članu 26.3 Statuta SVZ–a (ne samo minimalni troškovi povezani sa funkcionisanjem Sekretarijata i sastanaka).

Institucijama koje od SVZ–a dobijaju preporuku ili komentare za izradu zakona

- Osigurati da SVZ dobije obrazloženi odgovor u roku od jednog mjeseca, uključujući planirane i preduzete akcije u skladu sa preporukom, ili osnovu za neuspjeh preduzimanja akcija, kako je navedeno u članu 24 Statuta SVZ–a, član 12 (12) Zakona o zajednicama i član 70 Poslovnika o radu Vlade.

Sekretarijatu SVZ–a

- Povezati se sa određenim institucijama kojima su poslate preporuke ili komentari za izradu zakona, kako bi se osiguralo da SVZ dobije obrazloženi odgovor, kako je navedeno u članu 24 Statuta SVZ–a;
- Osigurati da se nacrti zakonodavstva blagovremeno raspodjele svim članovima SVZ–a, kako bi se omogućio adekvatan pregled i izrada komentara;
- Obezbijediti adekvatnu primjenu postupaka akreditacije i imenovanja (kako je navedeno u članu 13.2.3 Statuta), uključujući mjere za javno promovisanje i raspodjelu informacija o procesu akreditacije za registraciju nevladinih udruženja i organizacija zajednica, sa ciljem povećanja broja akreditovanih organizacija i udruženja i samim tim povećanje zastupljenosti zajednica, posebno podsticanje žena;
- Podržati kapacitet SVZ–a u komentiranju nacrta zakona (kako je navedeno u članu 13.2.6 Statuta), organizovanjem izgradnje kapaciteta za nove članove SVZ–a, uključujući i način komentarisanja nacrta zakona, uključujući i dio o rodno osjetljivom zakonodavstvu, radi povećanja kapaciteta, kako muškaraca tako i žena, kako bi se rodna perspektiva mogla integrirati u proces;
- Podržati aktivnosti informisanja i promovisati vidljivost SVZ–a, kako je navedeno u članu 13.2.5 Statuta.

Članovima SVZ–a

- Preduzimanje redovnih terenskih aktivnosti i aktivnosti za podizanje svijesti u opštinama u kojima živi značajan broj pripadnika zajednica u brojčanim manjinama, o ulozi i nadležnostima SVZ–a, koje takođe osiguravaju da takve aktivnosti ciljaju i na muškarce i na žene, i da su rodna pitanja značajna komponenta početnog planiranja;
- Obezbijediti da se komentari o nacrtu zakonodavstva daju i podnose na blagovremen način.

Institucijama koje imaju stalno mjesto u SVZ–u

- Imenovati stalnog predstavnika institucije u SVZ–u;
- Obezbijediti redovno prisustvo i učešće na sastancima SVZ–a.

Aneks 1. Preporuke upućene institucijama

Pitanje/Zakon	Institucija/e kojima su poslate preporuke	Odgovor iz institucije	Procjena SVZ–a o ishodu	Da li je institucija/e uzela preporuku na razmatranje?	Akcije koje je/su institucija/e preduzela/e
Izdavanje dokumenata o građanskom statusu/jezičkim pravima (nema obrazaca za izdavanje dokumenata na turskom i bošnjačkom jeziku u opštinama gdje je jezik službeni jezik na lokalnom nivou).	Agencija za civilnu registraciju	X	Agencija za civilnu registraciju preduzela je odgovarajuće radnje i tokom 2015. godine dala je rješenje za pitanje upućeno preporukom Vijeća	✓	Agencija za civilnu registraciju (ACR) sazvala je radnu grupu 5. juna 2015. godine, gdje su analizirani svi formulari i dokumenti koji se odnose na registraciju građana. Pronađeni nedostaci su ispravljeni i modificirani u računarskom sistemu koji izdaje sve oblike identifikacionih kartica, u skladu sa preporukama SVZ–a.
Zapošljavanje članova nevećinskih zajednica u državnoj službi/primjena Zakona o državnoj službi (regulisanje zastupljenosti zajednica u brojnoj manjini u državnoj službi na centralnom nivou).	Ministarstvo za evropske integracije	X	Nije bilo poboljšanja niti u jednom od ministarstava	X	Nije preduzeta akcija
	Ministarstvo pravde	X		<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>
	Ministarstvo za ekonomski razvoj	X		✓	Ministarstvo je angažovalo 18 učesnika iz nevećinskih zajednica u 2016. godini.
	Ministarstvo finansija	✓		<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>
	Ministarstvo vanjskih poslova	X		<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>

	Ministarstvo zdravlja	X		X	Nije preduzeta akcija
	Ministarstvo trgovine i industrije	✓		X	Nije preduzeta akcija
Sprovođenje Zakona o upotrebi jezika na opštinskom nivou.	Opština Priština	X	Prema podacima članova SVZ–a, nakon podnošenja preporuka, relevantne opštine su napravile poboljšanja, ali nedovoljno.	✓	Opština je preuredila jedinicu za prevođenje, i dala je jasne smjernice o tome kako ured treba sprovesti zakon o jezicima kako bi se osigurala trajna upotreba srpskog i turskog jezika. Akcije koje je preduzela opština bile su slijedeće: Prijevod svih opštinskih dokumenata na srpski jezik, uključujući i odluke gradonačelnika, koji u prošlosti nisu bili prevedeni. Pored toga, poboljšan je simultani prijevod i postoji redovan prijevod opštinske internet stranice.
	Opština Prizren	X		✓	Protokolarni ureda gradonačelnika ukazao je na to da nisu pismeno odgovorili na preporuku koju su dobili od SVZ–a jer su već bili preduzeli odgovarajuće mjere i radnje, kako bi se osigurala trajna upotreba turskog i bošnjačkog jezika.
	Opština Peć	X		✓	Angažovan je jedan prevodilac i prevedeni su zvanični dokumenti opštine. Većina dokumenata je objavljena na opštinskomj internet stranici. Prijevod je obezbijeđen tokom svih zvaničnih sastanaka opštine.

	Opština Južna Mitrovica	X		<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>
	Opština Gnjilane	X		X	Nije preduzeta akcija
	Opština Vučitrn	X		X	Nije preduzeta akcija
Pregled medijskog prostora u RTK za zajednice kosovskih Goranaca i kosovskih Hrvata.	Odbor i direktor RTK-a	X	Direktor RTK-a donio je odluku o emitovanju programa za zajednicu Goranaca i obučio je dvočlansko osoblje, ali program za emitovanje programa još uvijek nije započeo. Što se tiče hrvatske zajednice, nisu preduzete nikakve primjetne akcije.	✓	Preporuke su sprovedene posebno u vezi sa zajednicom kosovskih Goranaca, dok je za zajednicu kosovskih Hrvata proces u toku.
Upotreba udžbenika za studente turske i bošnjačke zajednice.	Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije	X	Uprkos činjenici da MONT preduzima mjere za snabdjevanje učenika školskim udžbenicima, još uvijek nedostaje nekoliko školskih udžbenika za studente ovih zajednica.	<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>
Kvote za upis studenata iz nevećinskih zajednica na Univerzitetu u Prištini.	Rektor Univerziteta u Prištini	X	MONT je izdao Administrativno uputstvo za primjenu afirmativnih mjera.	X	Nije preduzeta akcija
	Ministar obrazovanja, nauke i tehnologije			<i>Očekuju se informacije</i>	<i>Očekuju se informacije</i>

UČINAK I UTICAJ
SAVJETODAVNOG
VIJEĆA ZA
ZAJEDNICE

2015-2016